

Mat

Chapter 22

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

1 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς
Lan mangsuli -Sang Yésus malih ngandika ing pasemon-pasemon
[G2532](#) [G0611](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3825](#) [G3004](#) [G1722](#) [G3850](#)
αὐτοῖς, λέγων,
dhateng-tiyang-tiyang-punika pangandikanipun
[G0846](#) [G3004](#)

| Gusti Yesus tumuli paring pasemon maneh marang wong-wong mau, pangandikane:

2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ, βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν
Karatoning -Sang karaton -ing swarga kados-tiyang ratu ingkang damel
[G3666](#) [G3588](#) [G0932](#) [G3588](#) [G3772](#) [G0444](#) [G0935](#) [G3748](#) [G4160](#)
γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ,
pésta-dhaup kangge-Sang putra nipun
[G1062](#) [G3588](#) [G5207](#) [G0846](#)

| "Kratoning Swarga iku upamane kaya ratu, kang mahargya pikramane ingkang putra.

3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ, καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς
lan ngutus -para abdi nipun nimbali -para ingkang-kaaturi dhateng
[G2532](#) [G0649](#) [G3588](#) [G1401](#) [G0846](#) [G2564](#) [G3588](#) [G2564](#) [G1519](#)
τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἔλθειν.
-sang pésta-dhaup lan mboten purun rawuh
[G3588](#) [G1062](#) [G2532](#) [G3756](#) [G2309](#) [G2064](#)

| Banjur utusan para abdi nimbali para wong kang kauleman, nanging padha ora gelem sowan.

4 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἶπατε τοῖς
malih ngutus abdi-abdi-sanès abdi-abdi pangandikanipun Matura dhateng-tiyang
[G3825](#) [G0649](#) [G0243](#) [G1401](#) [G3004](#) [G3004](#) [G3588](#)
κεκλημένοι, Ἴδου, τὸ ἄριστόν μου ἡτοιμάκα, οἱ ταῦροί μου,
ingkang-kaaturi Lah -sang dhahar-ageng kula sampun-cumawis -para lembu kula
[G2564](#) [G3708](#) [G3588](#) [G0712](#) [G1473](#) [G2090](#) [G3588](#) [G5022](#) [G1473](#)
καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα; δεῦτε
lan -sang kéwan-lemas sampun-kasembelèh lan sedaya sampun-cumawis mangga
[G2532](#) [G3588](#) [G4619](#) [G2380](#) [G2532](#) [G3956](#) [G2092](#) [G1205](#)
εἰς τοὺς γάμους.
dhateng -sang pésta-dhaup
[G1519](#) [G3588](#) [G1062](#)

| Nuli utusan para abdine liyane, dhawuhe: Sing padha diulemi kandhanana mangkene: Ingsun wis nyawisake bujananingsun, sapiningsun lan kewaningsun lemon wis padha kasembelehan, sarta samubarang wis cumepak. padha tekaa ing pahargyan.

5	οί -tiyang-tiyang G3588	δὲ nanging G1161	ἀμελήσαντες mboten-preduli G0272	ἀπῆλθον, késah G0565	ὃς ingkang G3739	μὲν sawenèh G3303	εἰς dhateng G1519	τὸν -ing G3588
	ἴδιον riyambak G2398	ἀγρόν, sabin G0068	ὃς ingkang G3739	δὲ nanging G1161	ἐπὶ dhateng G1909	τὴν -ing G3588	ἐμπορίαν dagang G1711	αὐτοῦ. nipun G0846

Ewadene para kang kauleman padha ora maelu. Ana kang padha menyang ing pategalane, ana kang lunga ngurus padagangane,

6	οἱ -tiyang-sanèsipun G3588	δὲ nanging G1161	λοιποὶ, sanès G3062	κρατήσαντες nyekel G2902	τοὺς -para G3588	δούλους abdi G1401	αὐτοῦ, nipun G0846	ὑβρίσαν nyiksa G5195	καὶ lan G2532
				ἀπέκτειναν. mejahi G0615					

dene liyane padha nyekel para abdi mau, dikaniaya sarta dipateni.

7	ὁ -Sang G3588	δὲ nanging G1161	βασιλεὺς ratu G0935	ὠργίσθη, duka G3710	καὶ lan G2532	πέμψας ngutus G3992	τὰ -para G3588	στρατεύματα prajurit G4753	αὐτοῦ, nipun G0846
	ἀπώλεσεν numpes G0622	τοὺς -tiyang G3588	φονεῖς tukang-mrajaya G5406	ἐκείνους, punika G1565	καὶ lan G2532	τὴν -sang G3588	πόλιν kutha G4172	αὐτῶν nipun-tiyang-punika G0846	
				ἐνέπρησεν. ngobong G1714					

Mulane Sang Nata duka lan banjur utusan wadyabalane kadhawuhan numpes wong-wong dursila mau lan ngobongi kuthane.

8	τότε lajeng G5119	λέγει ngandika G3004	τοῖς dhateng-para G3588	δούλοις abdi G1401	αὐτοῦ, nipun G0846	Ὅ -Sang G3588	μὲν inggih G3303	γάμος pésta-dhaup G1062
	ἔτοιμός sampun-cumawis G2092	ἔστιν, wonten G1510	οἱ -tiyang G3588	δὲ nanging G1161	κεκλημένοι ingkang-kaaturi G2564	οὐκ mboten G3756	ἦσαν pantes G1510	ἄξιοι; pantes G0514

Sawise iku nuli ngandika marang para abdine: Bujana manton wis cumawis, nanging wong-wong sing diulemi padha ora pantès.

9	πορεύεσθε mangga-tindak G4198	οὖν mila G3767	ἐπὶ dhateng G1909	τὰς -ing G3588	διεξόδους prapatan-margi G1327	τῶν -ing G3588	ὁδῶν, margi G3598	καὶ lan G2532	ὅσους sinten-kémawon G3745
	ἐὰν ingkang G1437	εὕρητε, panjenengan-panggihaken G2147		καλέσατε aturi G2564	εἰς dhateng G1519	τοὺς -sang G3588	γάμους. pésta-dhaup G1062		

Mulane padha menyang ing dalan-dalan prapatan, saben wong kang kokprangguli ing kono padha ulemana menyang ing pahargyan manton iki.

- 10 καὶ ἐξεληθόντες, οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας
lan medal -para abdi runika dhateng -ing margi nglempakaken sedaya
[G2532](#) [G1831](#) [G3588](#) [G1401](#) [G1565](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3598](#) [G4863](#) [G3956](#)
- οὐς εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς; καὶ
sinten-kémawon ingkang-dipunpanggihaken awon lan-ugi lan saé lan
[G3739](#) [G2147](#) [G4190](#) [G5037](#) [G2532](#) [G0018](#) [G2532](#)
- ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.
kebak -sang pésta-dhaup para-tamu
[G4130](#) [G3588](#) [G1062](#) [G0345](#)

Abdi-abdi mau tumuli padha mangkat lan mglumpukake kabeh wong kang ana ing dalan-dalan, wong ala lan wong becik, nganti ngebaki papan pahargyan manton.

- 11 εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν
mlebet nanging -Sang ratu mirsani -para tamu mirsani
[G1525](#) [G1161](#) [G3588](#) [G0935](#) [G2300](#) [G3588](#) [G0345](#) [G3708](#)
- ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου;
wonten-mrika tiyang mboten ngagem ageman pésta-dhaup
[G1563](#) [G0444](#) [G3756](#) [G1746](#) [G1742](#) [G1062](#)

Nalika Sang Nata lumebet karsa manggihi tamu-tamu iku, panjenengane mirsa wong siji, sing ora nganggo sandhangan pesta.

- 12 καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε
lan ngandika dhateng-piyambakipun Mitranku kadospundi panjenengan-mlebet mriki
[G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G2083](#) [G4459](#) [G1525](#) [G5602](#)
- μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου? ὁ δὲ ἐφιμώθη.
mboten kagungan ageman pésta-dhaup -piyambakipun nanging kèndel
[G3361](#) [G2192](#) [G1742](#) [G1062](#) [G3588](#) [G1161](#) [G5392](#)

Panjenengane banjur ngandika marang wong mau: He, sadulur, kapriye dene sira lumebu ing kene ora nganggo sandhangan pesta? Wong mau meneng bae.

- 13 τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ,
lajeng -Sang ratu ngandika dhateng-para réncang Talènana piyambakipun
[G5119](#) [G3588](#) [G0935](#) [G3004](#) [G3588](#) [G1249](#) [G1210](#) [G0846](#)
- πόδας καὶ χεῖρας, ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ
suku lan asta bucalana piyambakipun dhateng -sang pepeteng -sang
[G4228](#) [G2532](#) [G5495](#) [G1544](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4655](#) [G3588](#)
- ἐξώτερον; ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
ingkang-njawi-sanget wonten-mrika badhé-wonten -sang tangis lan -sang kerut-untu
[G1857](#) [G1563](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2805](#) [G2532](#) [G3588](#) [G1030](#)
- τῶν ὀδόντων.
-ing untu
[G3588](#) [G3599](#)

Sang Nata banjur ngandika marang para abdine: Tlikungen tangane lan sikile, nuli uncalna menyang ing panggonan kang peteng dhewe, ing kono kang bakal tinemu panangis lan keroting untu.

- 14 Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.
Kathah amargi wonten ingkang-katimbalan sekedhik nanging ingkang-kapilih
[G4183](#) [G1063](#) [G1510](#) [G2822](#) [G3641](#) [G1161](#) [G1588](#)

Sabab akeh kang tinimbalan, nanging mung sathithik kang pinilih.”

15 Τότε πορευθέντες, οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως
 Lajeng késah -tiyang Farisi rembugan nindakaken supados
[G5119](#) [G4198](#) [G3588](#) [G5330](#) [G4824](#) [G2983](#) [G3704](#)

αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.
 Panjenenganipun kena-kala ing pangandika
[G0846](#) [G3802](#) [G1722](#) [G3056](#)

| Sawise mangkono wong-wong Farisi banjur lunga, padha rerembugan bab kapriye anggone bisa nyengkolong Gusti Yesus sarana pitakonan.

16 καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῶ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν, μετὰ
 lan ngutus dhateng-Panjenenganipun -para murid nipun-tiyang-punika kaliyan
[G2532](#) [G0649](#) [G0846](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G3326](#)

τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς
 -tiyang Hérodiani matur Guru kawula-sami-mangertos bilih leres
[G3588](#) [G2265](#) [G3004](#) [G1320](#) [G1492](#) [G3754](#) [G0227](#)

εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ
 Panjenengan-punika lan -sang margi -ing Gusti-Allah ing kayekten mulang lan
[G1510](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3598](#) [G3588](#) [G2316](#) [G1722](#) [G0225](#) [G1321](#) [G2532](#)

οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς
 mboten preduli Panjenengan bab sinten-kémawon mboten amargi mirsani dhateng
[G3756](#) [G3199](#) [G4771](#) [G4012](#) [G3762](#) [G3756](#) [G1063](#) [G0991](#) [G1519](#)

πρόσωπον ἀνθρώπων;
 pasuryan tiyang
[G4383](#) [G0444](#)

| Nuli kongkonan murid-muride bebarengan karo wong-wong Herodhian, matur pitakon: “Guru, kula sami sumerep, bilih Panjenengan punika jujur saha mulang bab margining Allah kanthi jujur, punapa dene Panjenengan boten mraduli dhateng sinten kemawon, amargi Panjenengan boten mawang tiyang.

17 εἶπὸν οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ? ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον
 matura mila dhateng-kawula punapa Panjenengan panggaliḥ kalilan maringi pajeg
[G3004](#) [G3767](#) [G1473](#) [G5101](#) [G4771](#) [G1380](#) [G1832](#) [G1325](#) [G2778](#)

Καίσαρι, ἢ οὐ?
 dhateng-Kaisar punapa mboten
[G2541](#) [G2228](#) [G3756](#)

| Awit saking punika mugè karsaa paring katrangan: Mbayar paos dhateng Sang Nata Agung punika kenging punapa boten?”

18 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπεν,
 mangertos nanging -Sang Yésus -ing kajahatan nipun-tiyang-punika ngandika
[G1097](#) [G1161](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3588](#) [G4189](#) [G0846](#) [G3004](#)

Τί με πειράζετε, ὑποκριταί?
 Kenging-punapa Kula panjenengan-coba hé-wong-lamis
[G5101](#) [G1473](#) [G3985](#) [G5273](#)

| Nanging Gusti Yesus mirsa bab kaculikaning atine wong-wong mau, mulane banjur ngandika: “He, wong lamis, yagene kowe padha nyoba marang Aku?”

- 19 ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ
tedahna dhateng-Kula -sang arta -kangge pajeg -tiyang-tiyang nanging
[G1925](#) [G1473](#) [G3588](#) [G3546](#) [G3588](#) [G2778](#) [G3588](#) [G1161](#)
- προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.
nyaosaken dhateng-Panjenenganipun dinar
[G4374](#) [G0846](#) [G1220](#)

| Aku tuduhana dhuwit kanggo pajeg iku!" Banjur dicaosi dhuwit dinar siji.

- 20 καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη? καὶ
lan ngandika dhateng-tiyang-punika Kagungané-sinten -sang gambar punika lan
[G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G5101](#) [G3588](#) [G1504](#) [G3778](#) [G2532](#)
- ἡ ἐπιγραφή?
-sang tulisan
[G3588](#) [G1923](#)

| Panjenengane nuli ndangu: "Iki gambare lan tulisane sapa?"

- 21 λέγουσιν <αὐτῷ>, Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς,
matur dhateng-Panjenenganipun Kaisar lajeng ngandika dhateng-tiyang-punika
[G3004](#) [G0846](#) [G2541](#) [G5119](#) [G3004](#) [G0846](#)
- Ἄποδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ
Wangsulna mila -sing kagungané-Kaisar dhateng-Kaisar lan -sing -kagungané
[G0591](#) [G3767](#) [G3588](#) [G2541](#) [G2541](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3588](#)
- Θεοῦ τῷ Θεῷ.
Gusti-Allah dhateng-Sang Gusti-Allah
[G2316](#) [G3588](#) [G2316](#)

| Atur wangsulane: "Gambar saha seratanipun Sang Nata Agung." Gusti Yesus banjur ngadika: "Mulane Sang Nata Agung caosana apa kang wajib kacaosake marang Sang Nata Agung lan aturna marang Allah kang wajib kaaturake marang Allah."

- 22 καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν; καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπήλθαν.
lan mireng gumun lan nilar Panjenenganipun késah
[G2532](#) [G0191](#) [G2296](#) [G2532](#) [G0863](#) [G0846](#) [G0565](#)

| Bareng wong-wong mau krungu pangandika mangkono iku padha kaeraman, tumuli Gusti Yesus ditinggal lunga.

- 23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, λέγοντες
Ing punika -sang dinten sowan dhateng-Panjenenganipun tiyang-Saduki matur
[G1722](#) [G1565](#) [G3588](#) [G2250](#) [G4334](#) [G0846](#) [G4523](#) [G3004](#)
- μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν,
mboten wonten tangi lan pitaken dhateng-Panjenenganipun
[G3361](#) [G1510](#) [G0386](#) [G2532](#) [G1905](#) [G0846](#)

| Ing dina iku ana wong Saduki sawatara kang padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus. Wong-wong iku padha ora pracaya marang patangen. Banjur padha munjuk:

- 24 λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ
 matur Guru Musa ngandika Manawi sinten-kémawon séda mboten
[G3004](#) [G1320](#) [G3475](#) [G3004](#) [G1437](#) [G5100](#) [G0599](#) [G3361](#)
- ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
 gadhah anak badhé-ngrabèni -Sang sadhèrèk-jaler piyambakipun -sang garwa
[G2192](#) [G5043](#) [G1918](#) [G3588](#) [G0080](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1135](#)
- αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
 piyambakipun lan ngwiyakaken-turun turun kangge-Sang sadhèrèk piyambakipun
[G0846](#) [G2532](#) [G0450](#) [G4690](#) [G3588](#) [G0080](#) [G0846](#)

“Guru, Nabi Musa ngandika, manawi wonten tiyang pejah boten tilar anak, punika sadherekipun kedah mendhet semah ingkang estri, sageda suka turun dhateng sadherekipun wau.

- 25 ἦσαν δὲ παρ’ ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί; καὶ ὁ
 wonten nanging wonten-ing kawula-sadaya pitu sadhèrèk-jaler lan -Sang
[G1510](#) [G1161](#) [G3844](#) [G1473](#) [G2033](#) [G0080](#) [G2532](#) [G3588](#)
- πρῶτος, γήμας, ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκεν τὴν
 ingkang-kapisan krama séda lan mboten gadhah turun nilar -sang
[G4413](#) [G1060](#) [G5053](#) [G2532](#) [G3361](#) [G2192](#) [G4690](#) [G0863](#) [G3588](#)
- γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
 garwa piyambakipun kangge-Sang sadhèrèk piyambakipun
[G1135](#) [G0846](#) [G3588](#) [G0080](#) [G0846](#)

Kalampahan panunggilan kula wonten sadherek jaler pitu. Inkang kapisan emah-emah, namung kemawon lajeng pejah. Sarehning boten nilar anak, dados ingkang estri katilaraken dhateng sadherekipun.

- 26 ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως
 makaten-ugi lan -Sang ingkang-kaping-kalih lan -Sang ingkang-kaping-tiga ngantos
[G3668](#) [G2532](#) [G3588](#) [G1208](#) [G2532](#) [G3588](#) [G5154](#) [G2193](#)
- τῶν ἑπτὰ.
 -kangge pitu
[G3588](#) [G2033](#)

Makaten ugi ingkang kaping kalih saha ingkang kaping tiga, ngantos dumugi ingkang kaping pitu pisan.

- 27 ὕστερον δὲ πάντων, ἀπέθανεν ἡ γυνή.
 pungkasan nanging sedaya séda -sang garwa
[G5305](#) [G1161](#) [G3956](#) [G0599](#) [G3588](#) [G1135](#)

Wasana sapengkeripun sadaya punika wau tiyang estri punika lajeng pejah.

- 28 ἐν τῇ ἀναστάσει, οὓν, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή?
 ing -sang tangi mila kagungané-sinten saking-sang pitu badhé-dados garwa
[G1722](#) [G3588](#) [G0386](#) [G3767](#) [G5101](#) [G3588](#) [G2033](#) [G1510](#) [G1135](#)
- πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.
 sedaya amargi gadhah piyambakipun
[G3956](#) [G1063](#) [G2192](#) [G0846](#)

Inkang punika benjing dinten patangen, tiyang pitu wau ingkang pundi ingkang dados semahipun tiyang estri punika, sadaya rak sampun nate gesang sesarengan kaliyan piyambakipun?”

- 29 ἀποκριθεὶς δὲ, ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε,
 mangsuli nanging -Sang Yésus ngandika dhateng-tiyang-punika Panjenengan-klèntu
[G0611](#) [G1161](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3004](#) [G0846](#) [G4105](#)
- μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ.
 mboten mangertos -sang Kitab-Suci mboten-ugi -sang pangwasa -ing Gusti-Allah
[G3361](#) [G1492](#) [G3588](#) [G1124](#) [G3366](#) [G3588](#) [G1411](#) [G3588](#) [G2316](#)

| Gusti Yesus mangsuli, pangandikane: "Kowe iku padha kesasar, jalaran kowe padha ora sumurup bab Kitab Suci lan panguwasaning Allah.

- 30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίζονται, ἀλλ'
 ing amargi -sang tangi mboten krama mboten-ugi karabekaken nanging
[G1722](#) [G1063](#) [G3588](#) [G0386](#) [G3777](#) [G1060](#) [G3777](#) [G1061](#) [G0235](#)
- ὡς ἄγγελοι <θεοῦ> ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν.
 kados malaékat Gusti-Allah ing -Sang swarga wonten
[G5613](#) [G0032](#) [G2316](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3772](#) [G1510](#)

| Awit besuk ing jaman patangen ora ana wong kang omah-omah utawa diomah-omahake, nanging uripe kaya malaekat ing swarga.

- 31 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ
 bab nanging -ing tangi -ing tiyang-pejah punapa-mboten maos -sing
[G4012](#) [G1161](#) [G3588](#) [G0386](#) [G3588](#) [G3498](#) [G3756](#) [G0314](#) [G3588](#)
- ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος,
 ingkang-dipunngandikakaken dhateng-panjenengan déning -Sang Gusti-Allah pangandikanipun
[G2046](#) [G4771](#) [G5259](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3004](#)

| Apa kowe padha ora maca pangandikaning Allah marang kowe bab patangen, kang ijoane mangkene:

- 32 Ἐγὼ εἶμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ
 Ingsun iku -Sang Gusti-Allahé Abraham lan -Sang Gusti-Allahé Iskak lan
[G1473](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2316](#) [G0011](#) [G2532](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2464](#) [G2532](#)
- ὁ Θεὸς Ἰακώβ? οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν,
 -Sang Gusti-Allahé Yakub mboten Panjenenganipun -Sang Gusti-Allahé tiyang-pejah
[G3588](#) [G2316](#) [G2384](#) [G3756](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3498](#)
- ἀλλὰ ζώντων.
 nanging tiyang-gesang
[G0235](#) [G2198](#)

| Ingsun iki Allaha Abraham, Allaha Iskak lan Allaha Yakub? Allah iku dudu Allaha wong mati, nanging Allaha wong urip."

- 33 καὶ ἀκούσαντες, οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ
 lan mireng -tiyang-kathah tiyang-kathah gumun bab -sang piwulang
[G2532](#) [G0191](#) [G3588](#) [G3793](#) [G1605](#) [G1909](#) [G3588](#) [G1322](#)
- αὐτοῦ.
 nipun
[G0846](#)

| Wong akeh kang padha ngrungokake, padha kaeraman ing bab piwulange.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους,
 -Tiyang nanging Farisi mireng bilih mbisu -tiyang Saduki
[G3588](#) [G1161](#) [G5330](#) [G0191](#) [G3754](#) [G5392](#) [G3588](#) [G4523](#)

συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό,
 kempalan bab -sang sami
[G4863](#) [G1909](#) [G3588](#) [G0846](#)

Para wong Farisi bareng krungu, yen Gusti Yesus wis mbungkem cangkeme para wong Saduki, banjur padha nglumpuk.

35 καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν, νομικὸς, πειράζων αὐτόν,
 lan pitaken satunggal saking tiyang-punika ahli-Torèt nyobi Panjenenganipun
[G2532](#) [G1905](#) [G1520](#) [G1537](#) [G0846](#) [G3544](#) [G3985](#) [G0846](#)

Ana siji panunggalane wong-wong mau, yaiku ahli Toret, sing arep nyoba marang Panjenengane, matur pitakon:

36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ?
 Guru pundi dhawuh ageng ing -Sang Torèt
[G1320](#) [G4169](#) [G1785](#) [G3173](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3551](#)

“Guru, angger-angger ing salebeting Toret punika ingkang ageng piyambak ingkang pundi?”

37 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ, Ἀγαπήσεις κύριον
 -Panjenenganipun nanging ngandika dhateng-piyambakipun Tresnaa dhateng-Gusti
[G3588](#) [G1161](#) [G5346](#) [G0846](#) [G0025](#) [G2962](#)

τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ
 -Sang Gusti-Allahmu nira ing sedaya -sang ati nira lan ing sedaya -sang
[G3588](#) [G2316](#) [G4771](#) [G1722](#) [G3650](#) [G3588](#) [G2588](#) [G4771](#) [G2532](#) [G1722](#) [G3650](#) [G3588](#)

ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.
 nyawa nira lan ing sedaya -sang budi nira
[G5590](#) [G4771](#) [G2532](#) [G1722](#) [G3650](#) [G3588](#) [G1271](#) [G4771](#)

Paring wangsulane Gusti Yesus: “Sira tresnaa marang Pangeran Allahira kalawan gumolonging atinira, lan gumolonging nyawanira, sarta gumolonging budinira.

38 αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή.
 punika inggih -sang ageng lan kapisan dhawuh
[G3778](#) [G1510](#) [G3588](#) [G3173](#) [G2532](#) [G4413](#) [G1785](#)

Yaiku angger-angger kang gedhe lan luhur dhewe.

39 δευτέρα <δὲ> ὁμοία αὐτῇ: Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
 kapindho nanging kados punika Tresnaa -Sang pepadhamu nira kados
[G1208](#) [G1161](#) [G3664](#) [G0846](#) [G0025](#) [G3588](#) [G4139](#) [G4771](#) [G5613](#)

σεαυτόν.
 awakmu-dhéwé
[G4572](#)

Dene angger-angger kang kapindho kang padha karo iku, yaiku: Sira tresnaa ing sapepadhanira dikaya marang awakira dhewe.

40 ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς, ὅλος ὁ νόμος κρέματα, καὶ οἱ
 ing punika -kalih kalih dhawuh sedaya -Sang Torèt gumantung lan -para
[G1722](#) [G3778](#) [G3588](#) [G1417](#) [G1785](#) [G3650](#) [G3588](#) [G3551](#) [G2910](#) [G2532](#) [G3588](#)

προφῆται.
 nabi
[G4396](#)

| Kabeh isining Toret lan kitabe para nabi iku gumantung karo angger-angger loro mau.”

- 41

Συνηγμένων	δὲ	τῶν	Φαρισαίων,	ἐπηρώτησεν	αὐτοὺς	ὁ
Kempalan	nanging	-tiyang	Farisi	pitaken	dhateng-tiyang-punika	-Sang
G4863	G1161	G3588	G5330	G1905	G0846	G3588

Ἰησοῦς,
Yésus
[G2424](#)

| Nalika para wong Farisi lagi padha nglumpuk, Gusti Yesus ndangu marang wong-wong mau, pangandikane:

- 42

λέγων,	Τί	ὑμῖν	δοκεῖ	περὶ	τοῦ	Χριστοῦ?	τίνος
pangandikanipun	Punapa	panjenengan	panggalih	bab	-Sang	Kristus	putranipun-sinten
G3004	G5101	G4771	G1380	G4012	G3588	G5547	G5101

υἱός ἐστιν? λέγουσιν αὐτῷ,
putra Panjenenganipun matur dhateng-Panjenenganipun -Sang Dawud
[G5207](#) [G1510](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1138](#)

| “Kapriye panemumu ing bab Sang Kristus? Iku tedhake sapa?” Wangsulane kang kadangu: “Tedhakipun Sang Prabu Dawud.”

- 43

λέγει	αὐτοῖς,	Πῶς	οὖν,	Δαυὶδ	ἐν	Πνεύματι	καλεῖ
ngandika	dhateng-tiyang-punika	Kadospundi	mila	Dawud	ing	Roh	nyebut
G3004	G0846	G4459	G3767	G1138	G1722	G4151	G2564

αὐτὸν Κύριον, λέγων,
Panjenenganipun Gusti pangandikanipun
[G0846](#) [G2962](#) [G3004](#)

| Pangandikane Gusti Yesus: “Yen mangkono, kapriye dene Sang Prabu Dawud marga saka katuntun dening Roh kok nyebut Gustine, yaiku nalika ngandika:

- 44

Ἔειπεν	Κύριος	τῷ	Κυρίῳ	μου,	Κάθου	ἐκ	δεξιῶν	μου,
Pangandikané	Gusti-Allah	dhateng-Sang	Gusti	Kula	Lenggaha	ing	tengen	Kula
G3004	G2962	G3588	G2962	G1473	G2521	G1537	G1188	G1473

ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν
ngantos dumugi Kula-masangaken -para mungsuh Panjenengan wonten-ngandhap -ing
[G2193](#) [G0302](#) [G5087](#) [G3588](#) [G2190](#) [G4771](#) [G5270](#) [G3588](#)

ποδῶν σου.
sampeyan Panjenengan
[G4228](#) [G4771](#)

| Pangeran wis dhawuh marang Gustiku: Sira linggiha ana ing tengeningSun, nganti sakabehing mungsuhira wis Sunselehake ing sangisoring tlapakanira.

- 45

εἰ	οὖν,	Δαυὶδ	καλεῖ	αὐτὸν	Κύριον,	πῶς	υἱὸς	αὐτοῦ
manawi	mila	Dawud	nyebut	Panjenenganipun	Gusti	kadospundi	putra	nipun
G1487	G3767	G1138	G2564	G0846	G2962	G4459	G5207	G0846

ἐστιν?
Panjenenganipun
[G1510](#)

| Dadi yen Sang Prabu Dawud nyebut Panjenengane Gustine, kapriye dene kok dadi tedhake?”

46	καὶ lan	οὐδεὶς mboten-wonten-tiyang	ἐδύνατο saged	ἀποκριθῆναι mangsuli	αὐτῷ dhateng-Panjenenganipun	λόγον, tembung		
	G2532	G3762	G1410	G0611	G0846	G3056		
	οὐδὲ mboten-ugi	ἐτόλμησέν wantun	τις sinten-kémawon	ἀπ’ saking	ἐκείνης punika	τῆς -sang	ἡμέρας dinten	ἐπερωτῆσαι pitaken
	G3761	G5111	G5100	G0575	G1565	G3588	G2250	G1905
	αὐτὸν dhateng-Panjenenganipun	οὐκέτι. malih						
	G0846	G3765						

Ora ana siji bae kang bisa ngaturi wangsulan, sarta wiwit nalika iku ora ana wong siji bae kang wani ngaturake pitakonan marang Panjenengane.